

XXVI

MARIA, NOBIS FONDS GRATIARUM

1° EST GRATIARUM AQUEADUCTUS.

V
236
1
Quando æthera firmabat sursum, et librabat fontes
aquarum. (Prov. VIII, 28.) — Mystice, B. Virgo est
æther, id est aer et aura cœlestis æque ac fons et
aquæductus gratiarum, ut ostendi Eccli. XXIV, 40.
Unde illud viri sancti : quoties suspiro et respiro,
totus ad te suspiro, Jesu, Maria.

IX
663
1
Et sicut aquæductus exivi de paradiso. (Eccli. XXIV,
41.) — Mystice, trames, dioryx et aquæductus fluvii
divini est B. Virgo et sancti. B. Virgo enim quasi
aquæductus excepit sapientiam divinam, ipsamque
personam Verbi, ut eam pariret et in homines trans-
funderet.

Audi, in primis, nostrum Salazar in *Prov.* cap.
XXXI, num. 135. « Maria, inquit, virginis exitus pri-
mus, et prima in lucem editio celebratur his verbis,
et jam tunc in immensum effusam gratiarum suarum
affluentiam aperiens : Ego, inquit, quasi trames
aquæ immensæ de fluvio, et subdit : « Ego quasi flu-
vius dioryx. »

Ex vetustis exemplaribus aliqua sic habent : Ego
quasi fluvius vorax ; et in Virginem aptissime quadrat
quæ gratiarum omnium fluentu, ut ita dicam, hau-
sit ac perbibit.

Accipe Bonaventuram in *Speculo*, cap. III : « Om-
nia, inquit, charismata intrant in Mariam ; flumen
enim gratiæ angelorum intrat in Mariam ; flumen
gratiæ patriarcharum et prophetarum intrat in Ma-
riam ; flumen gratiæ apostolorum intrat in Mariam ;
flumen gratiæ martyrum, confessorum, virginum,
doctorum intrat in Mariam ; omnia denique flumina
intrant in Mariam. Sed quid mirum si omnis gratia
in Mariam confluit, per quam tanta gratia ad omnes
defluxit? »

Est ergo Maria flumen immensum omnium flumi-
num vorax.

2° EST MARE GRATIARUM.

(Vide supra SANCTITATEM ETC., IX, 665, 1.)

3° ARAXI FLUVIO COMPARATUR.

Ego quasi fluvii Dioryx. (Eccli. XXIV, 41.) — Nec
multum abit illud nomen *Dioryx*, aut *Duoryx* ejus
hic meminit Ecclesiasticus, a nomine Durii nostri.
Rabanus existimat nomine Dyorix Araxem, totius
Persiæ maximum fluvium, notari, qui tanto volvitur
impetu per declivia, ut præceps ejus lapsus omnia
secum auferat, pontes, impedimenta, etc. Huc spectat
illud poetarum principis :

Pontem indignatus Araxes.

Ergo ad rem nostram, Maria cum fluvio Araxe
aptissime comparatur, quia, collectis undique gra-
tiarum omnium rivis, in quamdam immensam evasit

gratiarum vim : ex hac vero tanta in pietatem et honestatem propensionata est, tamque rapidus præcepsque in bonum omne cursus, ut omnes peccatorum illecebras, occasiones, tentamenta, et motus pravos alvei istius vis magna devolveret ac demergeret.

Hæc Salazar.

4° RIGAT HORTUM ECCLESIE, IPSAQUE PARADISUS
VOLUPTATIS.

Dixi, rigabo hortum meum plantationum. (Eccli. xxiv, 42.) — (Vide supra : IX, 664, 2.)

3° EA QUE RIGAT CRESCUNT.

Et ostendit mihi fluvium aquæ vivæ, etc. (Apoc. xxii, 1.) — Huic fluvio vitali similis fons Virginis balsamum vegetans.

Burchardus enim, qui ante trecentos annos lustravit terram sanctam, in ejus *Descript.* capit. penult., et ex eo Thomas Rozius, *de Signis Ecclesie*, lib. II, cap. vii, narrat se vidisse in Ægypto hortum balsami qui ex se non dabat furtum, nisi irrigaretur fonte vicino, in quo B. Virgo sæpius puerum Jesum lavit ; atque Saracenos expertos testari, frustra illum aliis aquis irrigari : quamobrem duxisse in illum fontem aliunde aquam, ut virtutem divinam inde hauriens abunde sufficeret ad irrigationem.

Ita tropologice, omnia nostra cogitata factaque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illa aqua vitæ irrigentur. O sola inter vigines mater, et inter ma-

XXI
405
2

tres virgo : sola filii tui mater et filia, tibi, tuoque Jesu competit hoc lemma : « crescit quodcumque rigas. »

Ita Nicolaus Cantinus, lib. I *Parab. hist.* LXV.

6° EST PUTEUS AQUARUM VIVENTIUM.

Fons hortorum ; puteus aquarum viventium, quæ fluunt impetu de Libano. (Cant. iv, 15.) — Tertius sensus principalis ; B. Virgo fuit et est fons et puteus aquarum viventium, qui sterilem mundum sic irrigavit, ut eum fecundum effecerit ac amœnum instar paradisi, juxta illud *Eccli.* xxiv, 41 : *Ego quasi fluvii Dioryx, et sicut aquæductus exivi de paradiso ; dixi : Rigabo hortum meum.*

Ita Rupertus, qui quatuor flumina paradisi B. Virginis mystice accommodat, additque ipsam esse fontem et puteum aquarum viventium, quia ipsa est sacrarium omnium sacrarum Scripturarum.

B. Virgo ergo est fons, tum quia Christum nobis genuit et effudit ; tum quia orando apud filium omnia bona nobis impetrat et communicat.

Methodius in *Hypaponte* B. Virginem sic alloquitur : « Salve, humanitatis filii fons, salve, humanitatis umbraculum ; »

Et S. Epiphanius, orat. *De Deipara* : « Ave, ait, gratia plena, qui sitientes perennis fontis dulcedine satias. »

S. Ephrem quoque, *de Laude Deiparæ*, ipsam fontem gratiæ et totius consolationis appellat ;

S. Chrysostomus : « Ave, ait, quæ es puteus sem-

VIII
83
2

per viventis aquæ. » Nam, ut ait Antonius, IV *part.*, tit. 15, cap. xvii, § 4, « ipsa nobis miseris dedit filium suum Deum captivis in pretium, famelicis in viaticum, laborantibus in præmium, infirmis in medicamentum, et cum ipso dedit nobis regnum cælorum et omne bonum. »

7° EST PORTA GRATIARUM.

(Vide supra : EJUS PER IMMACULATAM, XII, 831, 1.)

8° OMNIUM EST DEBITRIX.

Et sicut nebula texi omnem terram. (Eccli. xxiv, 6.)

— Mystice, B. Virgo, æternæ sapientiæ mater tegit terram quasi nebula ;

Primo, quia eorum hominum miseriam et nuditatem tegit sua misericordia et gratia ;

Secundo, quia eorum humorem et phlegma, id est acediam et torporem, desiccat et calefacit, eosque efficit fervidos et fœcundos bonorum operum ;

Tertio, sicut nebula, flante austro, adveniens solvit glaciem et rigorem ab aquilone inductum terramque humectat : Ita Virginis intercessione, per Spiritus sancti gratiam, solvitur gelu et obduratio cordis a diabolo inducta, ac virentes virtutum actus producuntur.

Quare S. Bernardinus, t. III, serm. II, art. 11, verba illa Eccli. cap. XLIII : *medicina omnium in festinatione nebulae*, adaptat B. Virgini; ait enim medicinam hominum omnium esse in festiva assumptione Virginis : « Quia omnes, inquit, qui volunt, participes fiunt gratiæ suæ ; » ac citat S. Bernardum dicentem

Deiparam copiosissima charitate sua omnibus sapientibus et insipientibus fecisse se debtricem ; et misericordiæ sinum aperire, ac de plenitudine ejus accipere universos.

9° QUE HOMINIBUS CONTULERIT BENEFICIA ; PUEROS ET A TENERIS ILLI SERVIENTES MAXIME DILIGIT.

Et qui mane vigilant ad me invenient me. (Prov. 17)
— Ipsa peperit Christum, qui est amor Dei et hominum, eumque quasi carnem suam Deo in cruce obtulit pro salute totius mundi.

Unde S. Bernardus, serm. *de Assump.* : « Aut dubitare, ait, aliquis potest omnino in affectum caritatis transisse Mariæ viscera, in quibus ipsa, quæ ex Deo est charitas, novem mensibus corporaliter habitavit ? »

Et S. Antoninus affectum amoris Deiparæ erga genus humanum, quem ipsa in passione Christi præ se tulit, exprimens, IV *part.*, tit. xv, cap. xx, sect. II : Quod, ait, dicitur *Rom.* VIII, de patre æterno Christi, id et de ejus matre temporali dici potest. Proprio filio suo non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, scilicet passum, voluntate et affectu : et quomodo non etiam cum illo nobis omnia donavit pertinentia ad recreationem nostram ? »

Denique magnitudinem amoris virginis in homines testantur innumera et immensa ejus beneficia, sæpe per miracula ejus præstita, cujus plenæ sunt historiæ et vitæ sanctorum.

Unde S. Bernardus, Sermon. 4, *de Assumpt.* : « Sileas, ait, misericordiam tuam, Virgo beata, si quis est qui

invocatam te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse. » Et infra : « Quis ergo misericordiæ tuæ, o benedicta, longitudinem, latitudinem, sublimitatem et profundum valeat investigare ? »

Porro omnes quidem diligentes se diligit Deipara, sed maxime eos qui mane ad eam vigilant, id est pueros qui a teneris illi servire incipiunt. Sicut enim Christus parvulos præ cæteris amat, dicens : *Sinite parvulos venire ad me, talium est enim regnum cælorum*, Mat. XIX, sic eosdem præ cæteris diligit Deipara, tum quia ipsa purissima est, ideoque pueros, id est puros, diligit, ut eos in puritate conservet; tum quia ipsa Christum puerum tenerrime dilexit, fasciis involvit, lactavit, etc., ac in eo didicit amare et educare pueros : pueri enim ipsi Christum puerum repræsentant; tum denique quia major est Dei gloria, majorque fructus curare et instituere pueros, quam grandævos vel senes. Pueri enim, sicut lanæ primam tincturam plane hauriunt, imbibunt et retinent, grandævi vero jam vitiis tincti difficile novam virtutis tincturam admittunt, aut receptam facile adjiciunt.

Quocirca viri sapientes et religiosi maxime laborant in educanda juventute, atque in ea sitam esse censent reformationem Ecclesiæ, ac bonum totius reipublicæ. Illius enim semen, radix et fundamentum est juventus; juvenes enim fient viri, regent que Ecclesiam vel rempublicam, quisque pro suo talento et gradu, ac quæ a puero didicerunt, aliis instillabunt verbo et exemplo, legibus, consiliis, et concionibus et moribus, itaque instar fermenti timore et amore Dei fermentabunt et imbuent omnes sibi subditos, cognatos, amicos, vicinos. Id experimur in scholis Societatis nostræ ac sodalitatibus B. Virginis, quas in

illis instituimus, per quas integras urbes et respublicas ab hæresi purgamus, vitia inoluta corrigimus, lapsos mores reformamus, et primitivæ apostolorum Ecclesiæ, quoad licet, restituere conamur, auspiciis B. Virginis, ideoque prospero ubique eventu, felicique passim successu.

10° FACTA EST NOBIS CAUSALITER SAPIENTIA
JUSTITIA ET SANCTIFICATIO.

Sapientia laudabit animam suam, etc. (Eccli. XXIV, 1 et seq.) — Dices : Quomodo cum veritate aptari possunt B. Virgini illa, quæ Sapientia dicit de se (Eccli. XXIV, 6) : *Ego fecit ut in cælo oriretur lumen indeficiens*, et (ib. 40) : *Ego effudi flumina*?

Respondet primo mystice, q. d. Ego feci ut in cælis, id est ecclesiis, oriretur lux fidei. Rursum ipsa quasi mare gratiarum, earum flumina in Ecclesiam et fideles effundit.

Secundo, ad litteram hoc sensu, q. d. Ego fui causa cur Deus creavit lucem, cælos, mare, flumen, totumque universum. Hujus enim creatio ordinata fuit ad justificationem et glorificationem sanctorum, factum a Christo per B. Virginem, tanquam ad suum finem; ordo enim naturæ creatus et institutus est propter ordinem gratiæ. Quia ergo B. Virgo fuit mater Christi, ac consequenter fuit medium nostræ redemptionis, ac totius ordinis gratiarum a Christo instituti, hinc pariter fuit causa finalis creationis universi; universi enim finis est Christus ejusque mater et sancti, sancti in universo hoc per Christum et B. Virginem gratia et gloria donantur. Quare creationis universi rursum

finalis fuit prædestinatio Christi, B. Virginis et sanctorum.

Licet enim universi partes quædam sint Christus et B. Virgo, ideoque eo posteriores in genere causæ materialis; tamen in genere causæ finalis sunt priores, quare inter creationem universi et nativitatem Christi ac B. Virginis, est mutua quædam contradependentia; nec enim Deus nasci voluit Christum et B. Virginem, nisi in universo hoc; nec vicissim noluit universum hoc existere sine Christo et B. Virgine, imo propter illos illud creavit. Totum enim universum ad Christum et B. Virginem, ordinemque gratiarum, velut ad sui complementum et finem referri et ordinari voluit. Vide nostrum Suarez, Vasquez, Valentiam, III *part. quæst. 11*, ac P. Canisium lib. v. *Marial. cap. VI*, et lib. I, cap. XII.

Christus ergo et B. Virgo sunt causa finalis, ob quam creatum est universum, ac proinde ejusdem sunt causa formalis, puta exemplaris, scilicet idæa. Ordo enim gratiarum, in quo primus est Christus et B. Virgo, est idæa et exemplar, juxta quo d. Deus creavit et disposuit ordinem nature totiusque universi.

Vide Dionysium Carthusianum, qui omnia quæ hoc capite dicuntur (cap. XXIV, Eccli.) sigillatim B. Virgini accommodat.

11° EST A DEO MORUM SAPIENTIA ET SANCTITATE ENUTRITA, ET IN HSDEM HOMINES OMNES ENUTRIT ET PROMOVET.

(Vide supra, v, 237, 2.)

12° FIDELIBUS SUA MERITA COMMUNICAT, SANCTOS EXIMIOS ANTE ÆTATEM PRÆVENIT.

Et cibaria ancillis suis. (PROV. XXXI, 15.) — Hæc omnia, mutato nomine, adapta B. Virgini, quæ noctu excipiens incarnationis Verbi ab archangelo nuntium, illi ascensum præbens, Verbum in se incorporavit, ut illud in escam nobis proponeret in Eucharistia.

Rursum suam gratiam et merita, quæ in nocte hujus vitæ innumera et quasi immensa, per actus intensæ charitatis, humilitatis, patientiæ, cæterarumque virtutum comparavit, non sibi soli servavit, sed in Ecclesiam fidelesque omnes dispensavit, et in dies dispensat. Nam, ut ait S. Bernardus, «de plenitudine illius omnes accepimus.» Insuper eminentes sanctos noctu, id est ante ætatem, prævenit, ut a puero, imo ab utero, incipiant vacare Deo et pietati, uti de S. Johanne Baptista, S. Nicolao, S. Dominico, et aliis legimus: quare tunc eis virtutum pensa dispensat, ut ea sensim illi crescentes ætate et meritis pertexant et perficiant.

13° FIDELES AD SANCTITATEM CONVENIENTEM PROMOVET.
(Vide supra: CONSIDERAVIT, etc. VI, 501, 2.)

Non extinguetur in nocte lucerna ejus. (PROV. XXXI, 18.) — B. Virgo et dum viveret, et multo magis jam in cœlis, pro omnium fidelium hominumque salute sollicita, per diu et pernox laborat et pervigilat, efficitque ut singuli pro sua salute solliciti pervigilent. Quo S. Bernardus adaptat illud: *Ad lumen ejus ambulabunt in nocte.* Hoc est, inquit, favor illius et

VI
500
2

XV
504
2

gratia mihi pro face et lumine erunt, ad hujus sæculi nocturnas tenebras dispellendas.

Ipsa ergo est velut pharus luminibus circumdata, fidelibus in nocte et mari hujus sæculi navigantibus portum salutis ostendens, quidni? cum S. Paulus singulis fidelibus dicat, *Philip.* II, 13 : *Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.*

Denique S. Bernardus, serm. 2 *de Pentecoste* : « Ad illam, ait, sicut ad medium, sicut ad arcam Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium omnium sæculorum respiciunt, et qui in cœlo habitant, et qui in inferno, et qui nos præcesserunt, et nos qui sumus, et qui sequentur, et nati natorum, et qui nascentur ab illis; illi qui sunt in cœlo, ut resarciantur; et qui in inferno, ut eripiantur; qui præcesserunt, ut prophetæ fideles inveniantur; qui sequentur, ut glorificentur, etc. In te enim angeli lætitiâ, justi gratiam, peccatores veniam invenerunt in æternum. Merito in te respiciunt oculi omnis creaturæ, quia in te, et per te, et de te benigna manus omnipotentis quicquid creaverat recreavit. »

14° EST MATER FIDEI, SPEI ET CHARITATIS.

Et obviabis illi quasi mater honorificata. (Eccli. xv, 2.) — Allegorice, B. Virgo, æternæ sapientiæ, puta Christi Domini, genitrix, justis eam invocantibus occurrit quasi mater honorificata, ut eam appellat S. Ildephonsus, serm. 1 *de Assumpt.* ac S. Bonaventura in *Psalterio Virginis*. Et recte;

Nam *primo*, ipsa est mater Dei, sive Deipara, qui post Deum summus est honoris titulus;

Secundo, quia eam honoravit filius Deus, cum in terra se illi quasi matri subiecit : Rursum in cœlo honoravit eam collocando a dextris suis. Cujus typus fuit in Salome, qui simili modo honoravit Bethsabæ matrem suam, III, Reg. II, 19 : *Surrexit, inquit, rex in occursum ejus, adoravitque eam, et sedit super thronum suum : positusque est thronus matri regis, qua sedit ad dexteram ejus.* Nam, ut ait Methodius orat. *de Purificat.* « Qui dixit : *honora patrem, matrem*, ut decretum a se promulgatum observaret, omnem gratiam matri et honorem impendit; »

Tertio, quia ipsa est mater omnium fidelium et sanctorum.

Unde a patribus vocatur « mater morientium; » quia, ut ait S. Epiphanius, *hæresi* 78 : « Maria hæc vita mundo genita est, ut viventem gigneret, et fieret Maria mater viventium. » Et infra : « Eva mortis causa facta est hominibus, per ipsum enim mors ingressa est in mundum; Maria vero causa vitæ, per quam genita est nobis vita, et per hanc filius Dei advenit in mundum. »

Rursum Christus moriens nos omnes, id est fratres suos, matri suæ commendavit et resignavit, dicens S. Joanni : *ecce mater tua*; S. Joannes enim omnes nos repræsentabat. Unde Origenes, *præfatione in S. Joannem* : Christus, inquit, dicens : *mulier ecce filius tuus*, perinde est ac si dixisset : *ecce hic est Jesus quem genuisti.* Nam quisquis perfectus est, amplius non vivit ipse, sed in ipso vivit Christus; cumque in eo vivat Christus, dicitur de eo Mariæ : *ecce filius tuus Christus.*

Quocirca Albertus Magnus, sermone super *Missus est*, asserit B. Virginem « curam gerere maternam omnium, cui proportionem suam capturi possit illud

quod de sapientia dicitur : ipsi cura est de omnibus.» S. Augustinus, lib. *de Virginitate*, cap. vi : « Hæc, inquit, mater spiritu est membrorum Salvatoris, cooperata est charitate, ut fideles in Ecclesia nascerentur. » S. Anselmus, lib. *de Excellent. Virgi.*, cap. ii : « Virgo, ait, per consensum in incarnationem, omnium electorum salutem viscerosissime expetiit et procuravit, et ex tunc in suis visceribus omnes bajulavit, tanquam verissima mater filios suos. »

Unde ipsa B. Virgo S. Brigittæ, lib. IV *Revel.*, cap. cxxxviii, revelavit se non tantum justorum, sed etiam peccatorum qui ad bonam frugem recipere se volunt, matrem esse, eisque opem ferre.

Clamemus ergo cum tota Ecclesia : « Mater divinæ gratiæ, ora pro nobis. »

Denique ipsa est mater fidei, spei et charitatis, juxta illud cap. xxiv Eccli. 24 : *Ego mater pulchræ dilectionis, et timoris, et agnitionis, et sanctæ spei.* De quo plura ibidem.

15° EST MATER MISERICORDIÆ
(Vide supra IX, 435 et seq).

16° EST MATER PULCHRÆ DILECTIONIS, CUSTOS, REFUGIUM,
SPES SANCTORUM.

IX
650
1

Ego mater pulchræ dilectionis, et timoris, et agnitionis et sanctæ spei. (Eccl. xxiv, 24). — Mystice, B. Virgo est mater pulchræ dilectionis. Nam, ut ait S. Bonaventura in *Speculo B. Virginis*, cap. iv, spectans ad illud *Isaiæ*, xi : *Egredietur virga de radice Jesse*

et flos de radice ejus ascendet, et requiescet super eum Spiritus Domini, Spiritus sapientiæ et intellectus, etc. « Quicumque, inquit, septiformem Spiritus sancti gratiam adipisci desiderat, ipsum florem Spiritus sancti invenimus. Propterea S. Bernardus, Mariam alloquens, ait : « Per te accessum habeamus ad Filium, o benedicta inventrix gratiæ, genetrix vitæ, mater salutis, ut per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis. » Hæc Bonaventura.

Hinc in litanis, B. Virgo vocatur et invocatur *civitas refugii*. Ita ad eam, in quavis tribulatione confugerunt sancti. Ecclesia certe eam, in *Salve regina*, spem nostram vocat : « Et spes nostra, salve ». Ita S. Bernardus, *Serm. de Aquæduc.* : « Filioli, inquit, hæc peccatorum scala, hæc mea maxima fiducia est, hæc tota ratio spei meæ. » De S. Francisco, S. Bonaventura, in ejus vita, cap. ix : « In Matre, inquit, Domini post Christum præcipue fidens, eam sui ac morum advocatam constituit. »

S. Ephrem, ad Virginem preces fundens, multa in eandem sententiam addit. S. Damascenus, orat. 1, *de Dorm.* : « Tibi, inquit, nos quoque hodierna die assidemus, o Domina, Domina, atque iterum dicam Domina, Dei genetrix et virgo, amimas nostras ad spem tuam, non secus atque ac firmissimam quamdam anchoram alligantes, mentes, animam, corpus, totos denique nos tibi dicantes ac consecrantes, psalmis et hymnis spiritualibus quantum possumus honorantes. »

Germanus, patriarcha Constantinopolitanus, orat. *de Oblat. Deiparæ*, in fine : « Certe, inquit, Domina Dei parens, certe meum refugium, vita et defensio, arma et gloriatio, spes et robur meum : Concede mihi